

Szkoła Muzyczna I Stopnia nr 1
im. Stanisława Wiechowicza
w Krakowie

PROGRAM NAUCZANIA

Przedmiot główny

OBÓJ

Szkoła Muzyczna I stopnia

CZTEROLETNI I SZEŚCIOLETNI CYKL NAUCZANIA

Opracowanie: Karolina Siadaczka

Program został opracowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku (Dz. U. Z 2004 r. Nr 256, poz.2572, z późniejszymi zmianami);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych;
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 31 sierpnia 2016r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych;
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkołach artystycznych programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników dla szkół artystycznych (Dz. U. Z 2011 r. Nr 52 poz. 268).

Spis treści

Wstęp – OGÓLNA KONCEPCJA PLANU NAUCZNIA • 4

I. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA OGÓLNE • 5

II. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE I SPOSOBY REALIZACJI
CELU • 6

1. Rozbudzenie zainteresowania muzyką, wrażliwości i świadomości muzycznej • 6

2. Opanowanie podstaw gry na instrumencie • 7

CYKL CZTEROLETNI • 7

CYKL SZEŚCIOLETNI • 9

3. Wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w praktyce • 16

4. Przygotowanie do występów publicznych • 17

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia • 18

III. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA • 19

Warunki niezbędne do realizacji planu • 20

IV. EFEKTY KSZTAŁCENIA PO ZAKOŃCZENIU NAUKI W SZKOLE MUZYCZNEJ I ST.
• 20

V. WYKAZ PRZYKŁADOWEJ LITERATURY • 22

Program nauczania przedmiotu *obój* dla szkoły muzycznej I st. został napisany w oparciu o nową Podstawę programową.

Program napisany jest z myślą o uczniach, którzy rozpoczynają naukę w szkole muzycznej od podstaw jak i o uczniach, którzy wcześniej grali na innym instrumencie. Uczniowie rozpoczynający naukę gry na oboju mogą znajdować się na różnych etapach kształcenia muzycznego,

ich czas zdobywania umiejętności jest zależny od indywidualnych zdolności i predyspozycji do gry na instrumencie, dlatego niezwykle ważna jest indywidualizacja pracy z uczniem i dobór repertuaru i metod pedagogicznych dostosowany do jego potrzeb.

Zawarte w nowej Podstawie programowej cele kształcenia takie jak: rozbudzenie zainteresowania muzyką, wykorzystanie nabytej wiedzy w praktyce i przygotowanie do występów publicznych, odnoszą się w tym programie do całego procesu nauczania cyklu czteroletniego i sześcioletniego z rozróżnieniem celów szczegółowych dla działu instrumentalnego i działu muzykowania zespołowego. Z kolei cele kształcenia zawarte w podpunkcie o opanowaniu podstawowych umiejętności gry na instrumencie podzielone są na klasy z przynależnym do nich materiałem nauczania oraz umiejętnościami jakimi powinien wykazywać się uczeń na danym etapie. Ogólne cele kształcenia, zawarte w nowej podstawie programowej przedmiotu głównego - obój w czterech podpunktach, tworzą w tym programie nauczania cztery główne obszary edukacyjne, szczegółowo opisane i kolejno opatrzone komentarzem metodycznym.

Absolwent szkoły muzycznej I st. posiada podstawy umiejętności instrumentalnych zawarte w programie nauczania, jest przygotowany do muzykowania zespołowego, uczestniczenia w życiu muzycznym i kulturalnym, świadomego odbioru muzyki oraz kontynuacji nauki w szkole muzycznej II stopnia.

Program uwzględnia również kształcenie uczniów szczególnie uzdolnionych, którzy przyswajają materiał w bardzo szybkim tempie. Jest poszerzony o zadania wykraczające poza podstawę programową, które zostały wyróżnione kursywą.

Należy zaznaczyć, że nauczyciel realizujący program powinien zachęcać ucznia do doskonalenia umiejętności w toku realizowania programu i rozbudzać w nim chęć do grania na instrumencie i zainteresowanie życiem muzycznym. Bardzo ważna jest również współpraca nauczyciela z rodzicami (opiekunami) w procesie kształcenia muzycznego, zwrócenie uwagi na ich rolę w motywowaniu dzieci do samodzielnej pracy w domu i zachęcanie do obecności na lekcjach szczególnie u młodszych dzieci.

I. CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

1. Rozwijanie muzykalności i wrażliwości muzycznej

Uczeń rozwija i utrzuca swoje umiejętności muzyczne, ucieleśnia je w kompozycjach i duetach muzyki instrumentalnej; rozwija doświadczenia muzyczne i predyspozycje; zdobywa wiedzę o muzyce.

2. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń zna ogólną budowę instrumentu, jego możliwości techniczne, zdobywa umiejętności w zakresie posługiwania się aparatem gry, techniką i ekspresją wyrazu.

3. Wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w praktyce

Uczeń realizuje indywidualnie i zespołowo projekty artystyczne w kręgu swojego zainteresowania; uczestniczy w audycjach i koncertach szkolnych oraz poza szkołą; umijętów współpracuje z kolegami w zespole.

4. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń posiada niezbędne umiejętności w zakresie występów publicznych

II. CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE I SPOSOBY ICH REALIZACJI

1. Rozbudzenie zainteresowania muzyką, wrażliwości i świadomości muzycznej

Uczeń:

- zna podstawowe wiadomości z zakresu budowy i historii swojego instrumentu;
- wykazuje zainteresowanie grą na instrumencie;
- uczęszcza na koncerty;
- interesuje się kulturą.
- gra wybrane przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- zna i definiuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, agogika, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż, akord;
- zna podstawową literaturę muzyczną na obój;
- wykorzystuje poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce.

Komentarz metodyczny i sposoby realizacji celu:

Na pierwszych lekcjach uczeń samodzielnie przygotowuje krótką notkę o budowie instrumentu, jego odmianach, jego roli w orkiestrze, grupie instrumentów, do jakiej należy itp. Informacje uzupełnia nauczyciel.

Nauczyciel zachęca ucznia do udziału w koncertach, informuje go o wydarzeniach muzycznych i w miarę możliwości organizuje uczestnictwo w życiu kulturalnym (koncerty, kursy muzyczne, przedstawienia itd.). Nauczyciel rozmawia z dzieckiem na tematy związane z kulturą i o jego zainteresowaniach. Na początku edukacji nauczyciel organizuje zajęcia w ten sposób, aby uczeń był zaintrygowany i oczekiwał kolejnych etapów kształcenia (np. poznawania nowych chwytów).

Już od początkowych lekcji z instrumentem nauczyciel wprowadza praktykę wspólnego muzykowania z uczniem poprzez granie w duecie, rozbudzając w ten sposób zamiłowanie do gry zespołowej i pogłębiając wrażliwość ucznia na barwę dźwięku. Popiera również działania ucznia w sferze własnej twórczości (np. uczeń gra wymyślone przez siebie utwory). Pedagog stwarza przez to warunki do rozwoju twórczej wyobraźni muzycznej wychowanka.

Uczeń, zachęcany przez nauczyciela, słucha nagrań poprzez korzystanie z serwisów internetowych i potrafi opowiadać o swoich wrażeniach muzycznych. Nauczyciel bierze pod uwagę upodobania ucznia w wyborze utworów, zarówno w dziale indywidualnym jak i zespołowym, dbając równocześnie o zróżnicowanie zadanego materiału pod względem technicznym i muzycznym. Wyposaża wychowanka w znajomość niezbędnych pojęć i terminów muzycznych, dbając o utrwalenie tej wiedzy. Zapoznaje ucznia z podstawowymi pozycjami literatury muzycznej na obój i na zespół kameralny.

Uczeń, poprzez rozmowy o muzyce i samodzielne poszukiwanie informacji, umie wykorzystać w interpretacji utworów wiedzę na temat epok i stylów muzycznych. Potrafi przyporządkować najbardziej charakterystycznych twórców i ich dzieła do konkretnej epoki.

2. Opanowanie podstaw gry na instrumencie. Materiał nauczania i zagadnienia techniczno-wykonawcze w poszczególnych klasach.

CYKL CZTEROLETNI

Klasa I

Uczeń:

- zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- dba o stroiki do swojego instrumentu;
- właściwie posługuje się techniką oddechu i zadęcia;
- utrzymuje właściwą postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- zna zasady notacji muzycznej;
- potrafi zbudować i zagrać gamę durową w obrębie poznanej skali instrumentu;
- zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji (legato i non-legato);
- odczytuje i realizuje proste struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- potrafi wykonać z pamięci proste i krótkie utwory;
- dba o estetykę wykonania i optymalną jakość dźwięku.

Klasa II

Uczeń:

- prawidłowo operuje strumieniem powietrza i kontroluje technikę oddechu i zadęcia,
- kontroluje prawidłową postawę podczas gry, sposób trzymania stroika i instrumentu,
- zna i stosuje podstawowe określenia dynamiczne, takie jak: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo,
- wykonuje gamy i pasaże durowe do 2 znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaf, a także pochody tercjowe w tempie wolnym,
- potrafi zagrać gamę molową harmoniczną i melodyczną
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa,
- potrafi korzystać z metronomu podczas samodzielnego ćwiczenia,
- pracuje nad kształtowaniem dźwięku,
- uczy się samodzielnie stroić instrument do pianina lub innego instrumentu
- dba o czystość intonacji,
- ćwiczy pamięć odtwórczą,
- ćwiczy czytanie *a vista*.

Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego: gama, pasaż, pasaż rozłożony; etiuda; jeden lub dwa utwory z akompaniamentem wykonane z pamięci.

Klasa III

Uczeń:

- zna i realizuje podstawowe określenia dotyczące agogiki: *accelerando*, *ritenuto*, *fermata*,
- zna i stosuje artykulacje *staccato*,
- wykonuje gamy i pasaże durowe oraz molowe harmoniczne i melodyczne do 3 znaków przykluczowych, w obrębie skali b – es3 z zastosowaniem różnych rodzajów artykulacji, a także pochody tercjowe w gamach dur i moll w tempie umiarkowanym,
- potrafi samodzielnie kontrolować puls utworu,
- gra ze słuchu proste melodie,
- rozwija umiejętność gry pamięciowej,
- poprawnie czytać *a vista* proste fragmenty muzyczne,
- zna pojęcie frazy muzycznej i potrafi określić charakter utworu.

Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego: wybrana gama, pasaż, pasaż rozłożony, tercje; etiuda; dwa utwory z akompaniamentem wykonane z pamięci.

Klasa IV

Uczeń:

- doskonalą umiejętność posługiwania się różnymi rodzajami artykulacji,
- odczytuje i realizuje bardziej skomplikowane struktury rytmiczne,
- realizuje przebiegi muzyczne z dbałością o jakość dźwięku, intonację i frazowanie,
- posługuje się właściwym poziomem biegłości palcowej;
- zna i potrafi zagrać w tempie umiarkowanym gamę chromatyczną,
- realizuje proste ozdobniki (przednutki, tryle, mordenty), zna zastosowanie kłapek trylowych,
- gra ze słuchu proste przebiegi melodyczne,
- wykonuje gamy i pasaże durowe oraz molowe harmoniczne i melodyczne do 4 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w gamach dur i moll, buduje i wykonuje akord dominanty septymowej w poszczególnych gamach,
- poznaje dźwięki z użyciem klapy 3-oktawowej (e3 i f3),
- potrafi używać techniki *vibrato*,
- poszerza poznaną skalę instrumentu o dźwięki najwyższe (powyżej f3),
- sprawnie wykonuje gamy durowe i molowe powyżej 4 znaków przykluczowych, potrafi zagrać gamę całotonową, trójdźwięki zmniejszone w gamach molowych
- gra pochody interwałowe (powyżej tercji) w poszczególnych gamach,
- sprawnie wykonuje ćwiczenia na gamie chromatycznej,
- swobodnie posługuje się ozdobnikami (obiegniki, ornamenty).

Program egzaminu końcowego: wybrana gama, pasaż, pasaż rozłożony, tercje; etiuda; dwie

części utworu cyklicznego i utwór dowolny wykonane z pamięci.

CYKL SZEŚCIOLETNI

Klasa I

Uczeń:

- zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- dba o stroiki do swojego instrumentu;
- poznaje technikę oddechu i zadęcia;
- utrzymuje właściwą postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- poznaje zasady notacji muzycznej;
- potrafi zbudować i zagrać gamę durową w obrębie poznanej skali instrumentu;
- zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji (legato i non-legato);
- odczytuje i realizuje proste struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- potrafi wykonać z pamięci proste i krótkie utwory;

Klasa II

Uczeń:

- doskonalą technikę oddechu i zadęcia,
- pracuje nad kształtowaniem dźwięku, zwraca uwagę na prawidłową intonację,
- utrzymuje prawidłową postawę podczas gry;
- we właściwy sposób trzyma instrument i stroik;
- gra gamy i pasaże durowe do 2 znaków przykluczowych w obrębie jednej i dwóch oktaw: non legato i legato w tempie wolnym;
- potrafi zagrać gamę molową harmoniczną i melodyczną,
- doskonalą podstawowe rodzaje artykulacji (legato i non-legato);
- potrafi stopniować dynamikę;
- potrafi czytać *a vista* bardzo proste utwory i ćwiczenia;
- rozwija umiejętność pracy gry z akompaniamentem;
- rozwija umiejętność gry pamięciowej.

Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego: wybrana gama, pasaż, pasaż rozłożony; etiuda; jeden lub dwa utwory z akompaniamentem wykonane z pamięci.

Klasa III

Uczeń:

- doskonali technikę oddychania i zadęcia
- kontroluje prawidłową postawę podczas gry, sposób trzymania stroika i oboju
- dba o jakość dźwięku i prawidłową intonację
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa
- prawidłowo realizuje struktury rytmiczne i potrafi samodzielnie ćwiczyć z metronomem
- gra gamy i pasaże durowe i molowe harmoniczne i melodyczne do 2 znaków przykluczowych w obrębie jednej i dwóch oktaf: non legato i legato w tempie umiarkowanym; pochody tercjowe w gamie durowej w tempie wolnym
- zna i realizuje podstawowe określenia dotyczące dynamiki, takie jak: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo
- zna i stosuje artykulacje staccato,
- gra ze słuchu proste melodie
- zna pojęcie frazy muzycznej i potrafi określić charakter utworu
- ćwiczy pamięć odtwórczą i umiejętność gry z akompaniamentem,
- ćwiczy czytanie *a vista*

Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego: wybrana gama, pasaż, pasaż rozłożony; etiuda; jeden lub dwa utwory z akompaniamentem wykonane z pamięci.

Klasa IV

Uczeń:

- zna i realizuje podstawowe określenia dotyczące agogiki: accelerando, ritenuto, fermata,
- doskonali różne rodzaje artykulacji,
- pracuje nad kształtowaniem dźwięku,
- wykonuje gamy i pasaże durowe oraz molowe harmoniczne i melodyczne do 3 znaków przykluczowych, w obrębie skali b – es3 z zastosowaniem różnych rodzajów artykulacji, a także pochody tercjowe w gamach dur i moll w tempie umiarkowanym,
- wyrabia biegłość palców,
- potrafi samodzielnie kontrolować puls utworu,
- realizuje łatwiejsze ozdobniki,
- doskonali umiejętność gry pamięciowej i z akompaniamentem,
- uczy się samodzielnie pracować nad utworem.

Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego: wybrana gama, pasaż, pasaż rozłożony, tercje; etiuda; dwa utwory z akompaniamentem – przynajmniej jeden wykonany z pamięci.

Klasa V

Uczeń:

- potrafi kształtować dźwięk i stopniować dynamikę,
- doskonalili różne rodzaje artykulacji w połączeniu z biegłością palców,
- wykonuje gamy i pasaże durowe oraz molowe harmoniczne i melodyczne do 4 znaków przykluczowych, z zastosowaniem różnych rodzajów artykulacji, a także pochody tercjowe w gamach dur i moll w tempie umiarkowanym,
- poznaje dźwięki z użyciem klapy 3-oktawowej (e3 i f3),
- zna i potrafi zagrać gamę chromatyczną w tempie wolnym,
- realizuje ozdobniki (tryle, mordenty, przednutki),
- gra ze słuchu proste przebiegi melodyczne,
- rozwija umiejętność samodzielnej pracy nad utworem,
- *poznaje technikę vibrato.*

Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego: wybrana gama, pasaż, pasaż rozłożony, tercje; etiuda; dwa utwory z akompaniamentem wykonane z pamięci.

Klasa VI

Uczeń:

- doskonalili umiejętność posługiwania się różnymi rodzajami artykulacji,
- odczytuje i realizuje bardziej skomplikowane struktury rytmiczne,
- realizuje przebiegi muzyczne z dbałością o jakość dźwięku, intonację i frazowanie,
- posługuje się właściwym poziomem biegłości palcowej;
- zna i potrafi zagrać w tempie umiarkowanym gamę chromatyczną,
- zna zastosowanie klapek trylowych,
- wykonuje gamy i pasaże durowe oraz molowe harmoniczne i melodyczne do 4 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w gamach dur i moll, buduje i wykonuje akord dominanty septymowej w poszczególnych gamach,
- poznaje dźwięki z użyciem klapy 3-oktawowej (e3 i f3),
- *swobodnie operuje techniką vibrato,*
- *poszerza poznaną skalę instrumentu o dźwięki najwyższe (powyżej f3),*
- *sprawnie wykonuje gamy durowe i molowe powyżej 4 znaków przykluczowych, potrafi zagrać gamę całotonową, trójdźwięki zmniejszone w gamach molowych*
- *gra pochody interwałowe (powyżej tercji) w poszczególnych gamach,*
- *sprawnie wykonuje ćwiczenia na gamie chromatycznej,*
- *swobodnie posługuje się ozdobnikami (obiegniki, ornamenty).*

Program egzaminu końcowego: wybrana gama, pasaż, pasaż rozłożony, tercje; etiuda; dwie części utworu cyklicznego i utwór dowolny wykonane z pamięci.

Komentarz metodyczny i sposoby realizacji celu:

Lekcja indywidualna to charakterystyczna forma nauczania gry na instrumencie. Dzięki takim zajęciom praca z uczniem jest bardziej efektywna. Można dostosować metody nauczania do wieku, możliwości intelektualnych oraz technicznych ucznia. Nauczyciel omawia każde nowe zadanie i każdy problem, jaki się pojawia. Nauka w ramach zespołu kameralnego powinna być wsparciem dla kształcenia na instrumencie głównym, a jednocześnie umożliwiać syntezę wiedzy i umiejętności wyniesionych z innych przedmiotów muzycznych.

Bardzo ważna i skuteczna jest metoda prezentacji instrumentalnej nauczyciela zarówno na lekcji indywidualnej jak i zajęciach zespołowych. Uczeń ma możliwość zobaczyć i usłyszeć w jaki sposób omawiane zagadnienia przekładają się na praktykę podczas demonstracji przez nauczyciela poszczególnych ćwiczeń, fraz muzycznych, sposobu wydobywania dźwięku itd. Uczeń zdobywa wiedzę w oparciu o obserwacje pedagoga podczas gry (prawidłowa postawa, sposób trzymania stroika) i wrażenia słuchowe (jakość dźwięku, prowadzenie frazy, rodzaje artykulacji). Bardzo istotne jest również kształcenie świadomej kontroli aparatu gry przez samego ucznia (ćwiczenie przed lustrem).

Działania podejmowane przez nauczyciela w obszarze opanowania podstawowych umiejętności gry na instrumencie muszą być powiązane w pewien logiczny ciąg. Nowy materiał nauczania powinien wykorzystywać umiejętności już zdobyte oraz wprowadzać nowe elementy techniczne i muzyczne. Nauczyciel przywiązuje wagę do tego, by dobrany repertuar był atrakcyjny dla ucznia. Dbą o zachowanie równowagi pomiędzy materiałem rozwijającym wyobraźnię muzyczną i umiejętności interpretacyjno-wykonawcze (utwory, melodie, wspólne muzykowanie z uczniem w duecie) a materiałem ćwiczeniowym (gamy, etiudy, wprawki) rozwijającym umiejętności techniczne.

Niezwykle ważny jest pierwszy etap kształcenia, kiedy uczeń poznaje i zaczyna stosować technikę oddychania i zadęcia. Uczeń wykształca wówczas prawidłowe nawyki, które rzutują na całość dalszego kształcenia. Proces nauczania powinien mieć wówczas ściśle określony porządek zadań, mający na celu przygotowanie dziecka do pierwszej udanej próby wydobywania dźwięku na stroiku, a później na instrumencie. Pierwszym krokiem jest nauka oddychania, przede wszystkim uaktywnienie mięśnia przepony. Na pierwszych zajęciach nauczyciel stara się uruchomić wyobraźnię ucznia i jego świadomość własnego ciała. Ze względu na to, iż pedagog nie ma możliwości obserwowania bezpośrednio procesu oddechu u wychowanka, niezwykle ważny jest szereg ćwiczeń oddechowych, kontrola ich prawidłowego wykonania i odwoływanie się do obrazowych porównań pobudzających wyobraźnię ucznia, która może zastąpić brak myślenia abstrakcyjnego u najmłodszych dzieci. Na tym podstawowym etapie kształcenia bardzo istotne jest również wykorzystanie zasady naśladownictwa – nauczyciel sam prezentuje uczniowi poszczególne ćwiczenia. Porządek zadań wygląda następująco:

1. ćwiczenia, które uświadamiają znaczenie prędkości wydychanego powietrza i pojemności płuc np. zadanie z lustrem i kartką papieru (dmuchanie w kartkę na tyle mocno, by utrzymała się przez chwilę na lustrze bez przytrzymywania jej) i monetą (przesuwanie mocnym strumieniem powietrza monety po śliskiej powierzchni blatu),
2. ćwiczenia, które pobudzają do pracy mięśni przepony, wytłumaczenie dziecku w

obrazowy sposób, jakie powinno mieć fizyczne odczucia towarzyszące oddechowi „z przepony”,

3. ćwiczenia, które wyrabiają nawyk układania ust w odpowiedni sposób przygotowujący do prawidłowego trzymania stroika i wzmacnianie mięśni ust m.in. używanie słomki do picia jako imitacji stroika,
4. ćwiczenia, które łączą prawidłowy układ ust z oddychaniem „przeponowym”,
5. ćwiczenia ze stroikiem „na sucho” (bez wydobywania dźwięku) – kontrola nad sposobem jego trzymania w ustach,
6. wydobywanie dźwięku ze stroika,
7. nauka zaczynania dźwięku „z języka”, wykonywanie bardzo prostych schematów rytmicznych „granych” na stroiku na jednej wysokości dźwięku,
8. nauka połączenia stroika z górną częścią oboju i poznanie pierwszych chwytów, granie powtarzanych dźwięków na instrumencie w bardzo prostych schematach rytmicznych – przełożenie umiejętności zdobytych na ćwiczeniach „stroikowych”,
9. nauka składania całego instrumentu, prawidłowego sposobu trzymania oboju, układu rąk i palców, poznawanie kolejnych chwytów.

Po opanowaniu przez ucznia podstaw gry na instrumencie, w dalszym procesie nauczania pedagog stosuje takie metody, jak:

- śpiewanie piosenek ze słuchu i z nut, unisono z nauczycielem lub powtarzanie po nim - rozwijanie umiejętności czytania nut, słuchu muzycznego i muzykalności dziecka,
- „tataizowanie” schematów rytmicznych poszczególnych melodii przed ich zagranie na instrumencie (czytanie wartości rytmicznych głosem na sylabie *ta*, co bezpośrednio łączy się ze sposobem oddzielania dźwięków w grze na stroiku i oboju),
- poprzedzenie pierwszego wykonywania utworu przygotowaniem wcześniej schematu chwytów - uczeń „gra” utwór samymi palcami bez wydobywania dźwięku, co pozwala na skupienie się na poprawnym układaniu palców i w rezultacie szybsze przyswojenie i uporządkowanie nowego materiału,
- praca nad precyzją intonacyjną - wyrabianie aktywności słuchowej uczniów m.in. poprzez granie z nim w duecie, unisono, z towarzyszeniem instrumentu klawiszowego,
- praca nad kształtowaniem dźwięku na przykładach dźwięków długowytarzmywanych
- systematyczne czytanie z uczniem nowych utworów lub ich fragmentów – rozwijanie umiejętności czytania *a vista* (cofanie się czasem do łatwiejszych utworów, by uwidocznć uczniowi jego postępy),
- praca nad precyzją rytmiczną (czytanie tematów rytmicznych z głośnym liczeniem, ćwiczenie z metronomem),
- po osiągnięciu przez ucznia wyższego poziomu gry, nauczyciel wprowadza ćwiczenie szybkich przebiegów ósemkowych, szesnastkowych sposobami rytmicznymi (powtarzanie jednostajnego schematu rytmicznego - np. rytmu

punktowanego, a następnie jego odwrotności - wykorzystując dźwięki przebiegu nutowego),

- ćwiczenia wyrabiające biegłość palców i ich rozluźnienie np. gama na stopniach, ćwiczenia „trylowe” uaktywniające każdy palec po kolei i pomocne w zachowaniu prawidłowego układu palców,
- ćwiczenie „na sucho” czyli samymi palcami już poznanych utworów dla utrwalenia i dokładności wykonywanego schematu chwytów,
- u młodszych dzieci: ćwiczenie bez czary, gdy obój jest na początku zbyt ciężki do utrzymania dla ucznia - pozwala to zwiększyć efektywność i wydłużyć czas ćwiczenia,
- *ćwiczenia przygotowujące do wibrowania dźwięku.*

Uczeń wyposażony w szeroki wachlarz sposobów radzenia sobie z nowym materiałem jest przygotowany do samodzielnej pracy w domu i samodzielnego czytania łatwych utworów. Nauczyciel poprzez wprowadzenie ładu, spokoju i właściwej kolejności w realizowaniu zadań podczas zajęć, a także poprzez skuteczne rozwiązywanie problemów wykonawczych na lekcji przez zastosowanie właściwej metody, przyzwyczajają ucznia do zachowania porządku w samodzielnym efektywnym ćwiczeniu i wytycza kierunek jego pracy w domu. Pomaga to unikać błędów w pierwszym etapie pracy nad nowym materiałem, które mogłyby zniechęcać do dalszego rozwoju i zaangażowania ucznia w naukę gry.

Na przestrzeni wszystkich etapów nauczania pedagog zwraca uwagę na sposób oddychania ucznia, jego prawidłową i swobodną postawę, poprawny układ palców, ich rozluźnienie, przypomina o ćwiczeniach na samym stroiku, które pomagają w utrzymywaniu kondycji mięśni ust i kontrolowaniu właściwego zadęcia.

Nauczyciel zapoznaje ucznia z wybranymi pojęciami z zakresu zasad muzyki niezbędnymi podczas pracy nad utworami, pomaga w zrozumieniu teorii muzyki odwołując się co ciągu logicznych skojarzeń i systematycznie utrwała wiedzę ucznia (np. zasadę koła kwintowego-kolejność znaków przykluczowych, budowanie odmian gam molowych, interwałów, trójdźwięków). Uczeń potrafi łączyć nabyte informacje z praktyką.

Nauczyciel uczy ucznia na konieczność dbania o instrument i stroiki. Uczeń posiada podstawowe przyrządy do pielęgnacji instrumentu (tj. wycior do oboju) i korzysta z nich umiejętnie i regularnie. Nauczyciel zachęca wychowanka do korzystania z dostępnych źródeł wiedzy o muzyce (encyklopedie muzyczne, słowniczek muzyczny, leksykony, internet, multimedia) i biblioteki szkolnej, znając jej zasoby. Nauczyciel dysponuje własnymi zbiorami literatury obojowej udostępniając je uczniom, interesuje się nowymi pozycjami w tej dziedzinie. Dobiera odpowiedni dla ucznia stroik i dostosowuje go do potrzeb ucznia.

Nauczyciel jest otwarty na nowe rozwiązania, szuka ich w razie potrzeby, rozwija swój warsztat pedagogiczny i dostosowuje metody pracy do indywidualnych potrzeb ucznia. Pedagog utrzymuje również formę instrumentalisty, by być gotowym na prezentowanie uczniowi zagadnień w praktyce.

3. Wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w praktyce

Uczeń:

- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do swoich możliwości tekst nutowy, realizuje oznaczenia metrytmiczne, dynamiczne i agogiczne;
- pod kierunkiem pedagoga interpretuje utwory zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- samodzielnie i efektywnie ćwiczy, korygując popełniane błędy;
- poprawnie wykonuje na pamięć wyznaczony przez pedagoga zakres materiału;
- jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych;
- muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności za poziom wykonywanych utworów.

Komentarz metodyczny i sposoby realizacji celu:

Nauczyciel przygotowuje ucznia do samodzielnej pracy poprzez zapoznanie z metodami ćwiczenia i utrwalaniu ich w czasie lekcji. Wyznacza uczniowi konkretne zadania do realizacji, wcześniej objaśniając sposoby ich wykonania i ustala plan ćwiczenia w domu. Nauczyciel wyrabia u ucznia nawyk dbałości o jak najlepszy poziom gry poprzez korektę błędów na lekcji. Uczeń potrafi ćwiczyć samodzielnie z metronomem, co pomaga mu w zdobyciu umiejętności kontrolowania pulsu muzycznego i punktualnego rozpoczęcia dźwięku. Umiejętności te są niezwykle istotne w muzykowaniu zespołowym.

Pedagog uczestniczy w próbach z akompaniatorem i zajęciach zespołowych ucznia, pomaga rozwijać umiejętności współpracy z pianistą i kolegami z zespołu, przekazując uczniowi swoje doświadczenia w tej dziedzinie. Nauczyciel przyzwyczaja ucznia do współdziałania z innym instrumentalistą poprzez granie z nim *unisono* i wykonywanie na lekcjach duetów dostosowanych poziomem do umiejętności ucznia. Kształtuje w ten sposób

wrażliwość ucznia na barwę dźwięku, intonację, dokładność rytmiczną, gospodarowanie oddechem,

Nauczyciel stopniowo zapoznaje ucznia z różnymi technikami zapamiętywania utworów.

4. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością;
- dokonuje krytycznej oceny własnej gry;
- bierze udział w popisach szkolnych i koncertach;
- interesuje się życiem muzycznym i kulturalnym oraz uczestniczy w nim.

Komentarz metodyczny i sposoby realizacji celu:

Nauczyciel organizuje próby występu podczas trwania lekcji, ćwicząc w ten sposób koncentrację ucznia (wykonanie przez ucznia lub zespół muzyczny całego przygotowanego programu bez przerywania i uwag pedagoga). Zaprasza na zajęcia innych nauczycieli bądź uczniów w celu zorganizowania „publiczności”, aby uczeń oswoił się z uczuciem tremy. Po takim „występie” omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego materiału muzycznego i udziela wskazówek do dalszej pracy.

Nauczyciel zachęca ucznia do nagrywania prób całościowego wykonania utworu, bądź sam robi to na lekcji, odsłuchując później z uczniem nagranie i dając uwagi pomocne w dalszym doskonaleniu efektów pracy.

Uczeń otrzymuje od nauczyciela szczegółowe instrukcje dotyczące występu – sposobu zachowania się na estradzie oraz ubioru. Pedagog zaznajamia również ucznia z kanonem zachowania obowiązującym słuchacza koncertu. Zapoznaje ucznia z prostymi technikami relaksacyjnymi pomagającymi opanować treść.

Nauczyciel zapewnia uczniom możliwość praktyki estradowej poprzez organizowanie audycji klasowych i audycji zespołowych.

Nauczyciel dba o to, by uczeń dysponował sprawnym i dostosowanym do jego potrzeb stroikiem.

FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIA I KRYTERIA OCENIANIA

Formy sprawdzania osiągnięć to przesłuchania półroczne, przesłuchania i egzaminy promocyjne i końcowe, jak również popisy (audycje klasowe, sekcyjne, szkolne i pozaszkolne, koncerty), przesłuchania CEA o różnym zasięgu, konkursy, kursy muzyczne, festiwale.

Do najważniejszych kryteriów oceny zalicza się stopień spełnienia wymagań edukacyjnych w danym roku nauki (postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych), jakość wykonan artystycznych, pilność, systematyczność, zaangażowanie ucznia w naukę gry. Ponadto ocenie przez pedagoga podlega również stopień przygotowania się ucznia do zajęć oraz jego bieżąca praca w trakcie lekcji.

Szczegółowe zasady oceniania uczniów określa Wewnętrzny System Oceniania (WSO).

III. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

OGÓLNA KONCEPCJA PLANU NAUCZANIA zawarta jest we wstępie (str. 4).

WSKAZÓWKI METODYCZNE zawarte zostały w komentarzach do

poszczególnych celów nauczania i sposobach ich realizacji.

Nadrzędnym celem realizacji nowej podstawy programowej jest przekazanie uczniom wiedzy, kształcenie umiejętności gry na instrumencie oraz rozbudzenie w uczniach wrażliwości na sztukę i potrzeby obcowania z nią na co dzień.

W nauczaniu gry na oboju szczególną uwagę należy zwrócić na etap wczesnoszkolny, aby uczeń stopniowo oswajał się z muzyką i instrumentem. Musi on mieć świadomość wpływu swego organizmu (oddech, zadęcie, postawa) na kształtowanie dźwięku, jego barwę i rodzaj ekspresji.

Ważnym zadaniem pedagoga jest dysponowanie dużym zasobem metod nauczania i indywidualne dostosowanie ich do możliwości, predyspozycji, wieku i rozwoju psychofizycznego oraz emocjonalnego ucznia. Zadaniem nauczyciela jest właściwy dobór repertuaru uwzględniający indywidualne upodobania i możliwości ucznia oraz stała obserwacja postępów w procesie nauczania.

Wiedzę należy przekazywać w sposób uporządkowany, logiczny i satysfakcjonujący ucznia. Zagadnienia techniczne należy wprowadzać według stopniowania trudności, dbając o utrwalanie prawidłowych nawyków i podporządkowanie ich idei muzycznej.

Ważnym elementem rozwoju muzycznego ucznia jest systematyczna, świadoma, samodzielna i dobrze zorganizowana praca w domu, a także nauka gry zespołowej, stanowiąca nieodłączną część rozwoju artystycznego ucznia. Muzykowanie zespołowe jest istotnym elementem w pokonywaniu stresu, tremy scenicznej i negatywnych emocji. Szczególnym walorem gry w zespole jest kształtowanie postawy odpowiedzialności i umiejętności pracy w grupie. Na każdym etapie nauczania ważny jest dobór repertuaru, który powinien być dostosowany do możliwości wykonawczych poszczególnych członków zespołu.

Rolą pedagoga przedmiotu głównego jest pomoc w umiejętności łączenia wiedzy ogólnomuzycznej z grą na instrumencie oraz zachęcanie ucznia do aktywnego uczestnictwa w życiu muzycznym. Nauczyciel swoją postawą i zaangażowaniem powinien stworzyć atmosferę sprzyjającą rozwojowi edukacyjnemu ucznia, jego kultury osobistej i pasji muzycznej.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PLANU

Do realizacji zadań zawartych w programie niezbędne są estetyczne pomieszczenia z dobrą akustyką i właściwym oświetleniem. Sale powinny być wyposażone w podstawowe pomoce dydaktyczne (przede wszystkim krzesła, pulpity i lustro). Szkoła powinna posiadać odpowiednie instrumentarium niezbędne do realizacji treści zawartych w programie (tj. sprawnie działające oboje, dobrze nastrojone pianina w salach lekcyjnych) i bibliotekę szkolną zaopatrzoną w odpowiedni i szeroki repertuar nutowy oraz publikacje metodyczne.

IV. EFEKTY KSZTAŁCENIA PO ZAKOŃCZENIU NAUKI W SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA

Uczeń:

- szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;
- posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym;
- zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju;
- wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań;
- rozwija pasję muzyczną poprzez podejmowanie inicjatyw artystycznych;
- publicznie prezentuje swoje dokonania;
- podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
- czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne;
- wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów;
- świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;
- realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
- ocenia jakość wykonywanych zadań;
- pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy;
- integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
- buduje relacje oparte na zaufaniu;
- wykazuje się w działaniu aktywną postawą;
- organizuje swoją indywidualną pracę;
- systematycznie rozwija swoje umiejętności;
- wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;

- przewiduje skutki podejmowanych działań;
- jest przygotowany do kontynuowania nauki;
- potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą.

V. WYKAZ PRZYKŁADOWEJ LITERATURY

Repertuar do realizacji jest przykładowy i nie jest podzielony na poszczególne klasy, gdyż jego dobór zależy od potrzeb indywidualnych ucznia. Pozycje zostały uszeregowane według stopnia trudności. Kursywą zaznaczono te pozycje repertuarowe, które wykraczają poza podstawę programową szkoły I stopnia i mogą mieć zastosowanie w nauczaniu uczniów wybitnie zdolnych.

Szkoły na obój:

U. Maiwald, B. Doemens - Oboenschule, Band 1

J. Puszczenikow - Szkoła igry dla goboja

F. Hinke - Praktische Elementar-Schule für Oboe

J. Madeja - Szkoła na obój
T. Szeszler - Oboaiskola I
F. Rösler - Szkoła na obój, z.I
Chrestomatija pedagogiczsko repertuara dla goboja, cz.I
T. Szeszler – Oboenmusik
J. Selner Oboe- Schule
Z. Singer - Szkoła na obój cz. I
A. Kubat, V. Smetaček - Skola hry na hoboje
T. Szeszler - Oboaiskola II i III
Z. Singer - Szkoła na obój cz. II, cz.III

Gamy, etiudy, wprowadki, ćwiczenia:

S. Śnieckowski - Wybór etiud na obój , z.I
J. Puszczyk - Legkie etiudy
J. Puszczyk, L. Wiedemann - 25 izbrannykh etiudow dla goboja i fortepiana
L. Wiedemann - 45 etüden für Oboe
W. Soczewicz - Gamy i pasaże na obój
A. König - Etüden für Oboe
W. Ferling - 48 etiud
S. Śnieckowski - Wybór etiud na obój , z. II
R. Malzer, G. Passin, - Die Spieltechnik der Oboe (wybrane ćwiczenia)
Ł. Sławiński – Zbiór etiud na obój
F. Th. Blatt – 15 Exercices amusantes pour l'hautbois
S. Karg-Elert – Etüden-Schule für Oboe
E. Bozza – Dix-huit Études pour hautbois ou saxophone
A. Debondue – Études mélodiques pour le hautbois
F. Gillet – Vingt minutes d'étude

Utwory

- w zbiorach:

A. Lehmann – „Mój przyjaciel flet”
P. Wastall – „Lern as you play – oboe”. Concert Pieces
R. Hofmann op.58 - 10 melodische Übungs und Vertragsstücke für Oboe und Pianoforte
H. Purcell - Two Pieces
H. Kaestner – Sechs Stücke alter Meister
Wh. Tustin – Solos for the oboe player with piano accompaniment
G. Laroche, E. Rigollet - „Amoroseaux”. 7 pièces faciles avec versions hautbois et piano
J. Čipič – Hrvatski Skladatelji za obou i glasovir

- poszczególne pozycje:

A. Corelli/ J. Barborolli – Concerto for oboe and strings
T. Albinoni - Koncert D-dur

A. Corelli – Sonata a-moll
G. F. Haendel - VI Sonata F- dur na obój i fortepian
P. Ermonet – Sonatine pour hautbois et piano
J. Haydn - Andante i Rondo
G. Grudziński - Obrazki
G. Gabelles - Aubade
J. B. Loeille - Sonaty
G. F. Telemann - Sonata g-moll, Sonata a-moll
G. F. Haendel - Sonata B- dur
G.F. Haendel – Koncert g-moll
A. Nikodemowicz - 3 Kołysanki

Literatura zespołowa:

J. Klukowski - Ćwiczenia do nauki gry na fletach prostych
J. Klukowski - Materiały do nauki gry na fletach prostych, z.II
F. Garnier - Amfängerduette
J. Garścia - Rozmaitości na obój i dwa oboje z fortepianem
E. McCarty – Oboe duets and trios
M. K. Ogiński – 6 utworów z cyklu wokalnego na zespół kameralnych
M. K. Ogiński – Utwory dla zespołów kameralnych
W. Kozłowski – Utwory dla zespołów kameralnych
A. Areński – 6 scen dziecięcych na zespół kameralny
P. Czajkowski – Pieśń jesienna opr. na obój, 3 klarnety i 2 fagoty
T. Albinoni – Concerto op.9 no 3 na dwa oboje i smyczki